

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68.

Fylke: Vestfold

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Tjønn

Emne: Bålberning

Bygdelag: Hasser

Oppskr. av: Olga Krüge

Gard: Nær

(adresse):

Hasser

G.nr. 29. Br.nr. 2.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Nær.

1. Bål - rake - bråleberning.
2. Om St. Hans her bålet rake, men Olstokk her det bål.
3. Det var 2 eller 3 rake, den største het star-raka.

Tid.

- 4-7. Nei
8. Jansokveldet (St. Hans), senere Olstokk-29de juli.

Sted.

14. For 50-60 år siden ble de største rakene kendt St. Hans aften på Grnekollen, det høyeste fjellet på øya, og mindre rake på isene borteve. Nu kendes bålne mest ved stranden på forskjellige steder, viss nok for å være sikket for varmen.

De som steller.

18. Det gikk høytidelig for seg når rakene skulle reises og kendes på Grnekollen i min oppskrift. Blandt guttene i første klasse ble det sagt en komite med Jarmann, og han hadde ansvar for at det gjaldt riktig.

Flere dager i furveien var guttene opptatt med å samle materialer til raku. De guttene var bjartoinere, som de kjøpte billig hos kjøpmannen, gamle jakkoster var også ettertraktet, ellers var det alminnelige sønner og brist. Store mengder lyng (bustelyng) ble samlet og stappet i sønner. Takene besto av 3 eller 4 sønner så at over på brettene.

- 19. Alle som ville, kunne komme og se på.
- 20. Nå er det bare som alle til bål ved stranden St. Hans, og de voksne kommer og ser på.
- 23. Toinere sto på stulle fjellet på Fruekollen, og det bruktis barduner for å gi dem litt å stå.
- 32. Det var om å gjøre å ha det skide bålet.
- 33. Fatminnelighet var det 3 raku, og den minste raku ble tent først. Det var stor skam for farmannen om ikke raku kom i god brann med engang og lytte klart, ikke røkrakel. Engang hadde guttene tent uten at farmannen var tilstede, og da raket ikke brant pent, gikk farmannen av sinne og satte avsted gjennom åker og eng, så duggepiuten sto for å redde arve, faransars hvilke gå på ham.
- 34. Bålet skulle brinne klart og rolig, men
- 35. det fikk gnisler når det tok fyr i brisken.

Fester.

40. Gå på raku - St. Hans maro.
 Takikomiteen (guttene i varest klasse) såget for å kjøpe hvitkake og rørløkake, som ble oppskåret og påsmurt lykt med smør. Skivene ble lagt sammen, så det ble som en kake igjen og ombundet med hyssing. I ser gutt hadde sin kake, noen

kanskje 2. og brisflasker til. Møten hadde de gjemt bak en busk eller stein, og når vakten var lent og tilstrekkelig betrukket, inviterer guttene pikene på strakementet.

I minns tradide ungdom og eldre, gifte og ugifte, samlet seg på den gamle dansplassen nedunder fjellet, og så begynte dansen. Gamle Edvard spillte fele. En annen gammel mann slo på ål, og ellers var det kaffe og boller å få kjøpt. Det var alltid noe fyll. Vi barn lekte og danset for oss selv, og festene varde til både kv. 2 og 3.

Faag.

49. I f. Hans bærne stuler barna til ved stranden, liker å brenne Olsokk båtne ved stranden. Man festes med kaffe og annet strakement, mikk for radio og kretkspill. Man minnes Hellig Olav som festene er oppkaldet efter.
50. Dature til far, sarkig Olsokkbåtne, du er jo sommerfestene her, og det sanker raketten også du.
51. Man brenner for famøjens skyld, og far å få pynt på farskjellig bråta som er sanket sammen.